

Meditsiini õppekavagrupi doktoriõppe hindamisotsus Tartu Ülikool

02/02/2018

**Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri
kõrghariduse hindamisnõukogu otsustas kinnitada
hindamiskomisjoni aruande ja viia järgmine Tartu Ülikooli
meditsiini õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamine
läbi seitsme aasta pärast**

Lähtuvalt ülikooliseaduse § 10 lg-s 4 ja Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri põhimääruse punktides 3.7.3 ja 3.7.1 sisalduva volituse põhjal kehtestatud dokumendi “Doktoriõppe õppekavagrupi kvaliteedi hindamine” punktist 40.1 sedastab Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kõrghariduse hindamisnõukogu (edaspidi Nõukogu) järgmist:

1. Tartu Ülikool kooskõlastas EKKAgas õppekavagrupi kvaliteedihindamise aja 7.11.2016.
2. EKKA juhataja kinnitas 10.11.2017 korraldusega Tartu Ülikooli meditsiini ja spordi õppekavagrupide doktoriõppe kvaliteedihindamise komisjoni (edaspidi komisjon) koosseisus

André Nieoullon	komisjoni esimees, Emeritus Professor of Neuroscience, Institute of Developmental Biology, Aix-Marseille University; Scientific Advisor in charge of Life and Health Sciences at the French Ministry for Higher Education, Research and Innovation (Prantsusmaa)
Heikki Kainulainen	Professor of exercise physiology, Department of Biology of Physical Activity, University of Jyväskylä (Soome)
Sigmund Loland	Professor of sport philosophy, The Norwegian School of Sport Sciences (Norra)
Jarkko Ketolainen	Professor of Pharmaceutical Technology, School of Pharmacy, Faculty of Health Sciences, University of Eastern Finland; member of Research Council for Health, Academy of Finland (Soome)
Joke Denekens	Emeritus Professor in General Practice and head of the department of General Practice at the University of Antwerp (Belgia)
Michael John Mulvaney	Professor Emeritus, Department of Biomedicine, University of Aarhus (Taani)

3. Tartu Ülikool esitas meditsiini õppekavagrupis hindamisele järgmised doktoriõppekavad:
Arstiteadus (doktoriõpe)
Neuroteadused (doktoriõpe)
Farmaatsia (doktoriõpe)
4. Tartu Ülikool esitas eneseanalüüsi aruande EKKA büroole 23.08.2017, mille hindamiskoordinaator saatis komisjonile 20.09.2017.
5. Hindamiskülastus Tartu Ülikoolis toimus 21. – 23.11.2017.
6. Komisjon saatis hindamisaruande projekti EKKA büroole 21.12.2017, mille EKKA edastas kõrgkoolile kommenteerimiseks 21.12.2017 ja millele Tartu Ülikool esitas vastuse 9.01.2018.
7. Komisjon esitas lõpliku hindamisaruande EKKA büroole 10.01.2018. Hindamisaruanne on otsuse lahutamatu osa. Aruanne on kättesaadav EKKA koduleheküljel.
8. Lõpliku hindamisaruande ja eneseanalüüsi aruande edastas Nõukogu sekretär Nõukogu liikmetele 18.01.2018.
9. Nõukogu arutas saadud dokumente 02.02.2018 istungil 8 liikme osalusel ning otsustas tuua hindamisaruandest välja järgmised Tartu Ülikooli meditsiini õppekavagrupi doktoriõpet puudutavad tugevused, soovitused ning parendusvaldkonnad.

Õppekavagrupi tugevused

- 1) Mitmete kõrgetasemeliste uurimisgruppide töö on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline.
- 2) Teadustöö tingimused on suurepäraseks. Laborid on varustatud tipptasemel tehnoloogia, sh eelkliiniliste analüütiliste seadmetega.
- 3) Õppe- ja teadustöötajad on kõrgelt kvalifitseeritud, pühendunud ja aktiivsed.
- 4) Doktorandid on kõrgelt motiveeritud, entusiastlikud ning oma teadustöö teemadele pühendunud.
- 5) Doktorandid osalevad aktiivselt konverentsidel nii Eestis kui välismaal.
- 6) Rahvusvahelised külalisõppejõud on läbivalt kaasatud õppetöösse nii õppejõudude, kaasjuhendajate kui oponentidena.
- 7) Doktorandid on rahul õppekavade paindlikkuse ja e-õppe kättesaadavusega.
- 8) Tagatud on juurdepääs laiale valikule teadusajakirjadele.
- 9) Doktorandid osalevad aktiivselt õpetamistegevuses.
- 10) Õppe- ja teadustegevus on omavahel hästi integreeritud.
- 11) Doktorantide välismobiilsus on suurepäraseks tasemel.
- 12) Positiivsed on mõnede uurimisrühmade püüdlused tõsta doktoranditoetusi Eesti keskmise palga tasemeni.
- 13) Äsjaloodud nooremteaduri ametikoht võimaldab parandada doktoriõppe tulemuslikkust.

Parendusvaldkonnad ja soovitused õppekavagrupi tasandil

- 1) Uurimisrühmade tase on ebaühtlane. Samuti on osadel erialadel rohkem probleeme väljalangevuse ja doktorantide teadustöö rahastamisega, millele tuleks pöörata erilist tähelepanu. Meditsiiniteaduste valdkonnal tuleks parandada oma uurimisrühmade rahvusvahelist nähtavust ning panust rahvusvahelistesse erialavõrgustikesse.
- 2) Ebapiisavad doktoranditoetused on üks suure väljalangevuse ning õpingute pikenemise põhjus. Ülikool peaks tegema jõupingutusi doktoranditoetuste tõstmiseks, näiteks uurima rahastusvõimalusi erinevate huvirühmade poolt. Doktoranditoetused tuleks tõsta Eesti keskmise palga tasemeni kõigis uurimisrühmades.
- 3) Erialainete õpetamine 36 EAP mahus ei vasta rahvusvahelisele praktikale, kuna tavaliselt läbitakse vastavad ained magistritasemel. Samas on osad „erialained“ tegelikult üldained (nt teadusartikli kirjutamise metoodika), mida võiks nõnda ka nimetada. Teisalt võiks suurendada ülekantavate pädevuste omandamisega seotud õppeainete mahtu, lisades nende hulka näiteks ettevõtluskursuse. Üldjoontes on soovitatav vähendada doktoriõppe ainepunktide mahtu, et see vastaks paremini õpingute tegelikule kestusele. Näiteks võiks vähendada olemuslikult pigem magistritasemele vastavate ainete mahtu kuuekümnelt ainepunktilt kolme- või neljakümnele ainepunktile ilma, et doktoriõppe kvaliteet kannataks. Samas jääks doktorantidele nii rohkem aega keskenduda oma doktoritööle.
- 4) Kolme artikli rahvusvahelises ajakirjas avaldamise nõue, kus doktorant peab olema vähemalt kahe artikli puhul esimeseks autoriks, on liiga range. Osaliselt võiks kaitsmisele lubamisel arvestada ka avaldamiseks esitatud artikleid, kaasates nende hindamisse väliseksperte.
- 5) Laialdasemalt tuleks rakendada e-õpet.
- 6) Doktorantidele tuleks paremini tutvustada nende karjäärivõimalusi.
- 7) Soovitatav on parandada õppekavade üldist nähtavust läbi sotsiaalmeedia kanalite, informatiivsema veebisaidi jmt. Näiteks võiks veebilehel tuua välja peamised uurimistöö suunad, teadustöötajate profiilid, hiljuti avaldatud artiklid ja koolitusvõimalused.
- 8) Välja tuleks töötada protseduurid doktoriõppekavade ülesehituse, toimimise ja kvaliteedi regulaarseks ülevaatuseks ja ajakohastamiseks. Õppekava sisu osas tuleks regulaarselt küsida tagasisidet juhendajatelt, doktorantidelt ja muudelt huvirühmadelt.
- 9) Tööandjad ja teised huvirühmad tuleks paremini kurssi viia doktoriõppe lõpetajate oskuste ja pädevustega.
- 10) Osad õppeained on liiga üldised. Õppekava struktuuri võiks muuta, hinnates seejuures erinevate õppeainete ainepunktide mahtu ja kvaliteeti ning neid omavahel ühtlustades. Väiksemahulisemad ained võiks konsolideerida suuremahulisemateks terviklikeks ainekursusteks, et tagada vajalike õpiväljundite saavutamine õpingute lõpuks. Kohati tuleks õppeainete nimetusi täpsustada, et need peegeldaksid paremini kursuste sisu.
- 11) Tungivalt on soovitatav muuta teaduseetika kursused kohustuslikuks kõigile doktorantidele.
- 12) Suurendada võiks ühisõppekavade arvu, et aidata kaasa erialade rahvusvahelisele võrgustumisele ning kaasata õppetöösse välisüliõpilasi Lääne-Euroopa ülikoolidest. Uurida tuleks vastavaid EL rahastusvõimalusi.
- 13) Spordi ja meditsiini doktoriõppekavad peaksid tegema omavahel tihedamat koostööd, et edendada interdistsiplinaarsust doktoriõppes. Üheks võimaluseks oleks koondada kõik neli õppekava kokku ühe raamõppekava alla. See võimaldaks õppe- ja tugiprotsesse administratiivselt senisest paremini hallata, määratledes samas selgelt eraldi uurimissuunad.
- 14) Soovitatav on eraldada sihtotstarbelised rahalised vahendid uurimisseadmete hoolduseks.
- 15) Osadel uurimissuundadel on puudus kompetentsetest juhendajatest. Õppejõud võiksid olla uurimisrühmade vahel võrdsemalt jaotunud.
- 16) Ülikool peaks objektiivsemalt välja tooma doktoriõppe tulemuslikkuse indikaatorid, sh arvestama ka doktorantide edukust peale lõpetamist.
- 17) Teadusrahastus ei taga piisavalt ressursse kõigile erialadele, eriti väiksemate uurimisrühmade puhul.

- 18) Parandada tuleks juhendamise üldist kvaliteeti, vähendades doktorantide arvu ühe juhendaja kohta. Määratleda tuleks üheaegselt juhendatavate doktorantide arv ühe juhendaja kohta, mis rahvusvahelise praktika järgi ei tohiks olla rohkem kui kolm-neli doktoranti.
- 19) Soovitav on pakkuda juhendajatele kohustuslikku juhendamiskoolitust ja korraldada juhendamisteemalisi seminare. Juhendajatelt tuleks süstemaatiliselt koguda ka tagasisidet.
- 20) Doktorantidelt ei koguta süstemaatiliselt tagasisidet ning pole selge, milliseid muudatusi saadud tagasiside põhjal on tehtud. Parandada tuleks juhendamise kohta kogutava tagasiside süsteemi.
- 21) Soovitav on kaasata õppeprotsessi tööandjaid, et suurendada õppekavade nähtavust ning parandada doktorantide töölerakendumise võimalusi.
- 22) Piisavalt ei ole asendusjuhendajaid, kes võtaksid üliõpilaste juhendamise üle, kui põhijuhendajaga peaks probleeme tekkima. Soovitav on panna paika pikaajalisem personalistrateegia, et tagada õppekavadel piisav õppejõudude järelkasv.
- 23) Soovitav on formaliseerida juhendajate ja doktorantide õigused ja kohustused lepingulisel kujul. Samuti võiks kehtestada ametlikud protseduurid juhendamise käigus tekkinud probleemide lahendamiseks (näiteks määrata ametisse konfidentsiaalse nõustaja).
- 24) Välja võiks töötada osakoormusega doktoriõppekava, mille maksimaalne kestus oleks kuus aastat.
- 25) Tuleks teha suuremaid pingutusi, et doktorante pärast lapsehoolduspuhkust taas õppetöösse integreerida.
- 26) Soovitav on muuta sisseastumiskonkurss läbipaistvamaks, reklaamides selle välja laiemale üldsusele. Kõiki kandidaate peaks eelnevalt avaldatud kriteeriumide põhjal võrdsetel alustel hindama sõltumatu komisjon, kuhu võiks kuuluda eksperdid ka väljastpoolt ülikooli.

ARSTITEADUS

Tugevused

- 1) Doktorandid on rahul õppekava kvaliteedi, valikuvõimaluste ja paindlikkusega.
- 2) Doktorantide kliiniline juhendamine on heal tasemel. Õppejõudude kvalifikatsioon võimaldab viia läbi kõrgetasemelist teadustööd. Paljud õppejõud on oma ala tunnustatud professionaalid.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Paljudel juhtudel ei lõpeta residentidest doktorandid oma õpinguid, vaid pöörduvad tagasi kliinilise õppe juurde ning ei fikseeri tehtud uurimistöö tulemusi. Paika tuleks panna selge plaan, kuidas ühildada residentide puhul doktoriõpinguid nende paralleelselt toimuva kliinilise väljaõppega.
- 2) Doktorandid võiksid individuaalse õppekava oma juhendajatega paremini läbi arutada, veendumaks, et valitud õppeained aitavad kaasa õppekava eesmärkide saavutamisele.
- 3) Toetada tuleks doktorantide motivatsiooni valida teadlase ja õppejõu karjäär.
- 4) Tuleb tagada, et tunnustatud teadlased osaleksid ka õpetamistegevuses.
- 5) Doktorantide kõrge töökoormus õpingute kõrvalt pikendab õpingute kestust.

FARMAATSIA

Tugevused

- 1) Õppekavaarendus on tugevalt teaduspõhine.
- 2) Doktorandid on kõikidesse farmaatsia instituudi tegevustesse hästi integreeritud.
- 3) Osaletakse rahvusvahelistes uurimisvõrgustikes.
- 4) Väljalangevus praktiliselt puudub.
- 5) Doktorantide välismobiilsus on kõrgel tasemel.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Tööstus ning teised huvigrupid peaksid olema paremini kaasatud õppekavaarendusse nt osaluse kaudu õppekavanõukogus.
- 2) Senisest suuremaks prioriteediks tuleks seada ühisprojektid tööstuse ja muude huvigruppidega ning nendega seotud rahastusvõimalused.
- 3) Võttes arvesse doktorantide ebapiisavat arvu, tuleb ülikoolil hoolitseda farmaatsia doktoriõppekava pikemaajalise jätkusuutlikkuse eest.
- 4) Õppekaval tuleks laialdasemalt kasutada e-õpet.
- 5) Õppekaval ei kasutata doktorantide hinnangul piisavalt nüüdisaegseid õpetamismeetodeid.
- 6) Õppetöösse tuleks kaasata senisest enam tunnustatud teadlasi välisülikoolidest, et täita lünki olemasolevas ekspertiisis.
- 7) Vaja on personali värbamisplaani, et tagada piisav noorte õppejõudude järelkasv.

NEUROTEADUSED

Tugevused

- 1) Teadustöö õppekaval on rahvusvaheliselt kõrgetasemeline. Osad neuroteaduste suunad nagu bioloogiline psühhiaatria, neuroendokrinoloogia, käitumuslikud uuringud, aga ka rakkude ja molekulaarne neurobioloogia, on Tartu Ülikoolis eriti hästi välja arendatud.
- 2) Olemas on suurepärased eksperimentaalseadmed näiteks loomade geenitehnoloogiaga tegelemiseks.
- 3) Doktorandid on hästi uurimisrühmadesse integreeritud.
- 4) Doktorantide juhendamine on üldiselt kõrgel tasemel, tihti kasutatakse rahvusvahelist kaasjuhendajat.
- 5) Üliõpilaste välismobiilsus läänemaailma riikidesse on suurepärasel tasemel.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Neuroteaduste ja arstiteaduse doktoriõppekaval võiks töötada välja erialadeülese aju-uuringute suuna.
- 2) Võiks kaaluda Eesti Neuroteaduste Liidu/Ühenduse asutamist, mis saaks astuda vastava Euroopa erialaorganisatsiooni liikmeks. See aitaks parandada ka õppekava nähtavust rahvusvahelisel tasandil.

- 3) Soovitav on töötada välja kursus, mis keskenduks neuroteaduste täiendavatele põhiaspektidele nagu näiteks erutuvus ja rakkudevälise kommunikatsioon.
 - 4) Suurendada võiks riigieelarveliste õppekohtade arvu neuroteaduste doktoriõppekaval – näiteks aju-uuringute egiidi all koostöös arstiteaduse õppekavaga.
 - 5) Uurida võiks doktorantide rahastusvõimalusi läbi farmaatsiatööstuse.
 - 6) Soovitav on integreerida neuroteaduste doktorante teiste õppekavade doktorantide teadus- ja sotsiaalsetesse tegevustesse, et suurendada interdistsiplinaarsust õppekavade vahel.
- 10.** Dokumendi „Doktoriõppe õppekavagrupi kvaliteedi hindamine“ p 40 sätestab, et hindamisnõukogu kinnitab hindamisaruande kolme kuu jooksul pärast selle saamist. Nõukogu kaalub hindamiskomisjoni poolt välja toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning otsustab viia järgmine õppekavagrupi kvaliteedi hindamine läbi kas seitsme, viie või kolme aasta pärast.
- 11.** Nõukogu kaalus punktis 9 toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning leidis, et õppekava, sellel toimuv õpe ning õppealane arendustegevus vastavad nõuetele ning:

OTSUSTAS

Kinnitada hindamisaruanne ning viia järgmine Tartu Ülikooli meditsiini õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedi hindamine läbi 7 aasta pärast

Otsus võeti vastu 8 poolthäälega. Vastu 0.

- 12.** Nõukogu teeb Tartu Ülikoolile ettepaneku esitada EKKA-le hiljemalt 02.02.2019 tegevuskava aruandes toodud parendusvaldkondade ning soovitude arvestamise kohta.
- 13.** Isikul, kes leiab, et otsusega on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, on võimalik esitada vaie EKKA hindamisnõukogule 30 päeva jooksul pärast seda, kui vaide esitaja vaidlustatavast toimingust teada sai või oleks pidanud teada saama.

Nõukogu saadab vaide EKKA hindamisnõukogu vaidekomisjonile, kes esitab 5 päeva jooksul vaide saamisest nõukogule kirjaliku erapooletu arvamuse vaide põhjendatuse osas. Nõukogu lahendab vaide 10 päeva jooksul selle saamisest, võttes arvesse vaidekomisjoni põhjendatud seisukohta. Kui vaidet on vaja täiendavalt uurida, võib hindamisnõukogu vaide läbivaatamise tähtaega pikendada kuni 30 päeva võrra.

Otsuse kohtulik vaidlustamine on võimalik 30 päeva jooksul alates selle kättetoimetamisest, esitades kaebuse Tallinna Halduskohtu Tallinna kohtumajja halduskohtumenetluse seaduses sätestatud korras.

Tõnu Meidla
Nõukogu esimees

Hillar Bauman
Nõukogu sekretär